

УДК 338.48

Філь М.І., Коропецька Т.О.

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ НА ЯВОРІВЩИНІ

Проаналізовано розвиток курортно – санаторних закладів в смт Немирів, смт Шкло, Яворівського району, висвітлено його вплив на економіку цієї місцевості й регіону в цілому, окреслено основні проблеми в цій сфері. Дано рекомендації для розв'язання існуючих проблем у сфері курортних готелів, агроготелів, сільського туризму та підвищення ефективності його розвитку у Яворівщині.

Ключові слова: рекреаційно-туристичний комплекс, санаторії, курорт, розвиток регіону.

Розвиток рекреаційно-туристичного комплексу України є пріоритетним напрямом національної економіки і культури, важливим фактором підвищення міжнародного престижу країни, джерелом соціально-економічного розвитку регіонів.

Територіальна структура рекреаційного комплексу України складається з багатьох ланок. Первинною ланкою цього комплексу є санаторії, пансіонати, будинки і бази відпочинку, туристичні бази. Населений пункт з кількома рекреаційними пунктами називається курортом. Курортом може називатися також частина великого міста, в якій сконцентровані рекреаційні пункти: санаторії, бази тощо [1].

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

Туристично-рекреаційний комплекс є одним з найважливіших блоків сфери життєдіяльності суспільства – його соціальної інфраструктури, а безпосередньо курорт, санаторії, туризм має значний потенціал як інструмент економічного розвитку регіонів.

Найвагомішим для раціонального використання рекреаційних ресурсів є наявність розвинутої організаційної інфраструктури. Це заклади розміщення, лікування та оздоровлення, заклади харчування, транспортні засоби, заклади дозвілля, атракції та ін.

На сьогодні курорт, санаторії, туризм – один з найприбутковіших видів бізнесу в світі після експорту нафти і автомобілів. Туристично-рекреаційна сфера та завдання ефективного її управління наразі стає однією з пріоритетних для регіонів України. Особливо це стосується територій, що традиційно спеціалізуються на курортах. Держава зацікавлена у розвитку таких територій, зважаючи на їх унікальність з виконання функцій оздоровлення та відпочинку населення [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми.

Проблемам розвитку туристично-рекреаційного комплексу та його регіональним аспектам присвячені праці таких авторів, як, зокрема, Моїсєєва, В.І. Нікіфорова, В.В. Калініченко, Ю.В. Богданова та інших.

Дослідженню економічної ефективності рекреаційно-туристичної сфери останнім часом приділена значна увага. Це знайшло відображення в працях вчених-економістів: О.В. Носової, Б.В. Губського, В.Г. Федоренка, А.А. Пере-сади, Г.О. Харламової, Т.О. Кізими, М.П. Денисенка та інших.

Над проблематикою сталого розвитку та туризму працювали Т.І. Ткаченко [8], С.К. Харічков. Деякі аспекти ролі туристично-рекреаційної сфери в забезпеченні сталого розвитку розглянула М.В. Ільїна [3].

Формулювання цілей статті (визначення завдань). Аналіз сучасного стану рекреаційного комплексу Яворівщини, виявлення позитивних і негативних змін у рекреаційно-туристичній діяльності. Розвиток курортів, санаторіїв, агроготелів, курортних готелів на Яворівщині.

Опис основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Рекреаційна галузь України, починаючи з 90-х років ХХ століття, почала стрімко розвиватися: збільшувалася кількість санаторних закладів та оздоровлених рекреантів. В санаторно-курортній справі відбувалися структурні зміни, пов'язані, в першу чергу, з організаційно-управлінськими аспектами, а саме: зростає комерціалізація послуг цієї сфери, збільшується кількість приватних (або колективної форми власності) закладів.

Перші заклади в Україні, які почали функціонувати, використовуючи мінеральну воду для лікування, виникли у Яворівщині, а саме у Шклі (1576). Родовища сульфідних мінеральних вод заходу України широко використовуються курортами Немирів, Шкло [3,4].

По-іншому розвивалася рекреаційно-туристична діяльність у Західній Україні, яка була поділена між Польщею (Галичина і Волинь), Румунією (Буковина) і Чехословаччиною (Закарпаття). Найкраще ця галузь була розвинута в

© Філь Марія Іванівна, к.т.н., доц., Львівська комерційна академія, м. Львів, Україна, merifil.ua@gmail.com

Коропецька Тетяна Опанасівна, к.е.н., доц., Хмельницький кооперативний торгово-економічний інститут, м. Хмельницький, Україна, tetjana-first@i.ua

Галичині. Тут функціонували курорти європейського значення (Трускавець, Моршин, Черче, Немирів), відбудовано санаторії та пансіонати, здійснювалася реконструкція зелених насаджень. Більшість курортів належали приватним особам. Дуже слабо була розвинута санаторно-курортна

діяльність на Буковині. У міжвоєнний період туризм набув значного розвитку [4].

За даними Головного управління статистики у Львівській області [2] можемо побачити на рис.1 кількість осіб, які були оздоровлені у санаторно – курортних (оздоровчих) закладах у 2013 році.

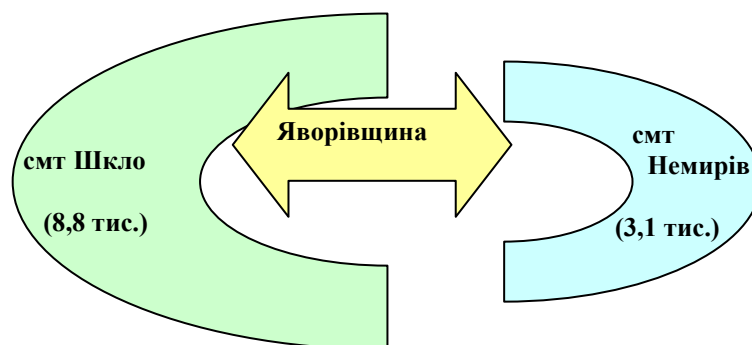

Рис. 1. Кількість осіб, які були оздоровлені у санаторно – курортних (оздоровчих) закладах у 2013 році

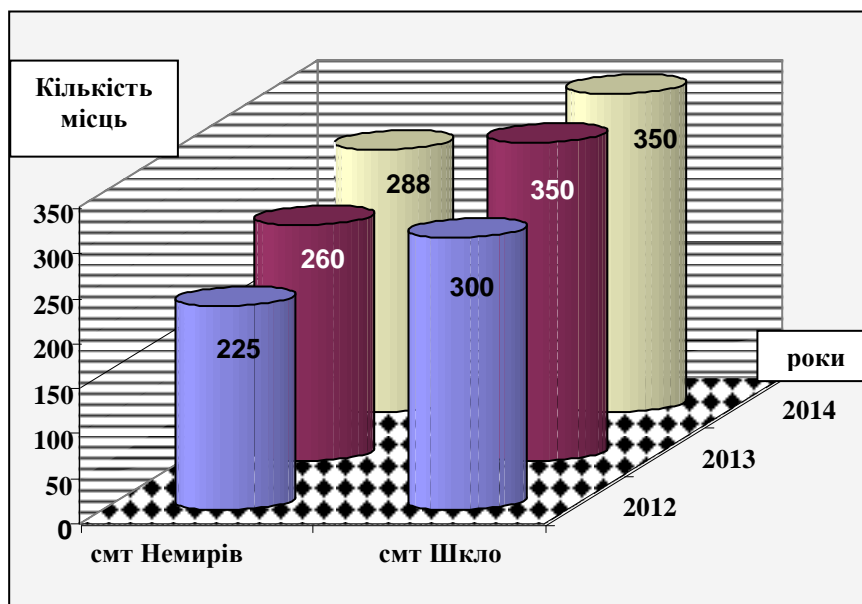

Рис. 2. Динаміка кількості місць у санаторно – курортних закладах

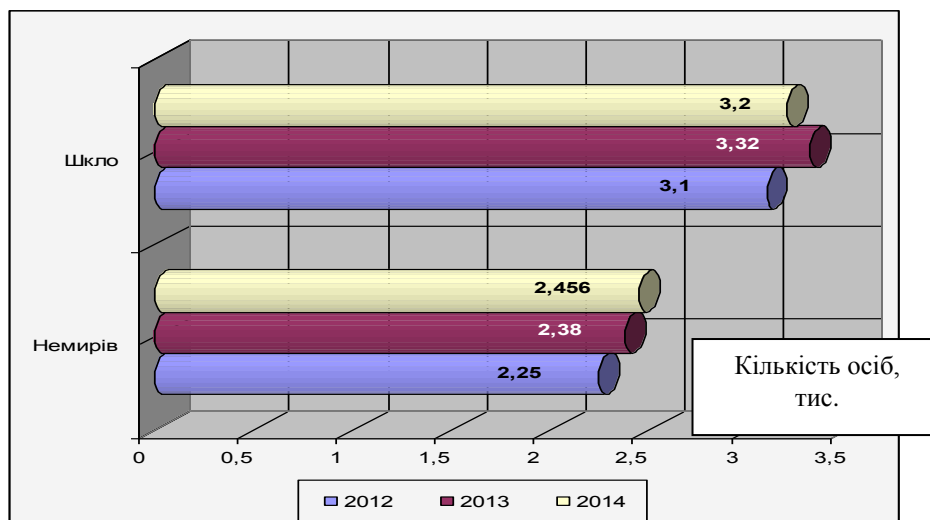

Рис. 3. Динаміка кількості осіб, які відпочивали у санаторно -курортних закладах Яворівщини протягом 2012 – 2014 рр.

Згідно з рис. 1 можемо стверджувати, що значна кількість осіб була оздоровлена у курортно-санаторним закладом у смт Шкло – 8,8 тис. осіб.

На рис. 2 наведені дані про кількість місць у 2012 – 2014 рр. у санаторіях Яворівщини.

Динаміка свідчить, що потреба місць у санаторно-курортному закладі смт Шкло завжди перевищує показники закладу у смт Немирів.

Нижче наведені на рис. 3 показники кількості осіб, які відпочивали у санаторно-курортних закладах Яворівщини протягом 2012-2014 рр.

Також, згідно з рис. 3, можемо стверджувати, що у санаторно-курортному закладі смт Шкло кількість осіб перевищує майже на 50 % показник санаторно-курортного закладу у смт Немирів. (За даними Головного управління статистики у Львівській області [2]).

За унікальністю та цінністю природно-лікувальних ресурсів та рівнем облаштованості виділяються курорти державного та місцевого значення. Підставою для визначення території як курорту є наявність природних лікувальних ресурсів, необхідної інфраструктури для їх експлуатації та організації лікувально-профілактичної діяльності.

Формування державної стратегії розвитку курортно-рекреаційного господарства України є актуальною проблемою в зв'язку з такими чинниками:

- необхідністю масового оздоровлення населення країни;
- забезпечення конструктивної взаємодії органів державної влади України та її суб'єктів щодо комплексного раціонального використання природно-рекреаційних ресурсів та їх збереження;
- курортно-рекреаційні комплекси України мають велике національне та міжнародне значення: сприяння соціально-економічному прогресу та пришвидшення інтеграції України у світову економічну систему.

Заходи щодо поліпшення діяльності санаторно-курортних закладів повинні передбачати:

- удосконалення фінансово-економічних механізмів підтримки;
- відтворення та раціональне використання природно-рекреаційних ресурсів;
- можливе проведення роздержавлення та приватизації санаторно-курортних закладів;
- сприяння залученню інвестицій у розвиток відповідної інфраструктури; вихід на міжнародні ринки [4;5].

Україна володіє найрізноманітнішими природно-рекреаційними ресурсами, на базі яких функціонують санаторно-курортні заклади. Проте функціонування цих закладів не можна назвати ефективним через низку причин, що роблять галузь не конкурентоспроможною. Тому на сьогодні існує об'єктивна необхідність у зміні пріоритетів управління та приведення галузі до європейських стандартів, що не може обійтися без участі держави [5].

Існує економічна доцільність, що передбачає прибутковість діяльності рекреаційних об'єктів і економічну вигоду для території.

Запропоновані принципи деякою мірою, звичайно, є суперечливими один до одного, тому важливим є пошук рівноваги всіх вимог, адже одні лише підприємства не можуть виконувати таку складну функцію. На нашу думку, політика управління санаторно-курортним продуктом в Україні повинна здійснюватись на трьох рівнях (держави, галузі, підприємства). Тільки таким чином можна забезпечити конкурентоспроможність вітчизняного продукту [6].

Висновки і перспективи подальших досліджень у цьому напрямі.

Отже, Яворівщина володіє всіма видами ресурсів, завдяки яким вона може всебічно розвивати рекреаційну галузь. Це дозволить не тільки оздоровити значну кількість населення і створити багато робочих місць, відповідно додасть значного внеску до національного доходу нашої країни.

Проаналізувавши розвиток санаторно-курортних закладів у смт Шкло та Немирів Яворівського району за 2012-2014 рр. ми отримали дані, які допомогли нам уявити наявний стан курортів на Яворівщині. Кількість ліжко-місць у них зменшилася не набагато. Ми дійшли висновку, що за останні кілька років кількість відпочиваючих поволі зменшується, зокрема через підвищення цін на послуги, якість яких суттєво не змінилася. У санаторії Шкло лікувальна база хороша, однак потрібен ремонт.

Перспективи подальших досліджень щодо розвитку, проектування, будівництва агроготелів, сільського туризму та курортних готелів на Яворівщині, яка багата відповідними місцями та краєвидами, існують і мають можливість втілення, завдяки чому розвиватиметься економіка регіону.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія / О. О. Бейдик. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2001. – 395 с.
2. Дані Головного управління статистики у Львівській області. – Львів, 2012–2014 рр.
3. Музиченко А.С. Аналіз економічної ефективності рекреаційно-туристичної сфери регіонів України / А.С. Музиченко / Społeczność i Edukacja-Międzynarodowe Studia Humanistyczne. – № 2/2012. – С. 465 – 472.
4. Мацола В.І. Рекреаційно-туристичний комплекс України: навч. посіб. для студентів вузів / В.І.Мацола – Л. : [б. в.], 1997. – 259 с.
5. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія: навч.пос. / Н.В. Фоменко. – К. : Центр навчальної літератури, 2007.– 312 с. – ISBN 966-364-362-5.

6. Шпак Л.О. Науково-методичні засади економічного регулювання розвитку регіонального туристично-рекреаційного комплексу / Л.О. Шпак / Агросвіт.– №22, 2013.– С. 40 – 45.

REFERENCES

1. Beidik, O.O. (2001) *Rekreatsiino-turystski resursy Ukrainy: metodolohiya ta metodika analizu, terminolohiya, rayonuvanya* [Recreation and tourism resources of Ukraine: methodology and methods of analysis, terminology, zoning]. Kyiv: VPTs "Kyivskiy universitet" [in Ukrainian].
2. Dani Holovnoho upravlinnia statyky u Lvivskii oblasti [Data of Main Administration of Statistics in Lviv region]. (2012-2014). Lviv. [in Ukrainian].
3. Muzichenko A.S. (2012) Analiz ekonomichnoi efektyvnosti rekreatsiino-turystychnoi sfery rehioniv Ukrainy [Analysis of economic efficiency in recreation and tourist sphere of Ukrainian regions] *Spoieczecstwo i Edukacja - Mikdzynarodowe Studia Humanistyczne* - Nr 2,465 – 472 [in Ukrainian].
4. Matsola V.I. (1997) *Rekreatsiino-turystychnyi kompleks Ukrainy: navch .posib .dlya studentiv* [Recreational and tourist complex of Ukraine: teaching guidance for students]. Lviv: [b.v.] [in Ukrainian].
5. Fomenko N.V. (2007) *Rekreatsiini resursy ta kurortolohiya. Navchalni posibnyk* [Recreational resources and balneology. Textbook]. Kyiv: Tsentр navchalnoi literatury [in Ukrainian].
6. Shpak L.A. (2013) *Naukovo-metodychni zasady ekonomichnoho rehuluvannya rozvytku rehionalnoho turystychno-rekreatsiinoho kompleksu* [Scientific and methodological principles of economic regulation of regional tourist and recreational complex]. Ukraine: Ahrosvit [in Ukrainian].